

Zdeněk Sýkora – laureát Ceny Vladimíra Boudníka 2008

Po nedávných počtech v zahraničí se letos Zdeněk Sýkora ve svých 89 letech dočkal prvního oficiálního ocenění své práce i doma. Je možná trochu paradoxní, že zatímco ve světě sklízí uznání za celoživotní dílo – Francie ho ocenila titulem rytíře Řádu umění a literatury, v Rakousku mu byla udělena Herbert-Boeckl-Preis, jeho obraz je součástí stálé sbírky Centre Pompidou v Paříži – v Čechách se mu první podobné pocty dostává možná poněkud nečekaně za jeho grafickou práci.

Zdeněk Sýkora sám sebe vždy považoval především za malíře. Ke grafice ho přivedla v šedesátých letech jeho neustálá touha experimentovat a zkoumat možnosti a limity výtvarného tvarosloví. Od roku 1963, rok poté, co ve své malbě dospěl ke strukturám, se začíná odvíjet i několik paralelních cest jeho tvorby – z malíře se najednou stává také sochař a grafik. Nebylo to apriorní rozhodnutí, sám Zdeněk Sýkora později komentoval i tyto okamžiky jako situace, do kterých byl vtahován a kterým se nechtěl ani nemohl bránit. Neortodoxnost, konsekventní uvažování a ochota kdykoli překročit hranice zažitého, tedy charakteristické rysy, které jsou tak dobře čitelné v celém jeho malířském díle, stvrzuje i jeho rozhodnutí, zapojit do své práce již v šedesátých letech počítač. Nepředpojatost je patrná také ve volbě technik a materiálů. Pro své trojrozměrné objekty v té době používal dřevo, kov, sklo nebo novodur. I v grafice nejprve experimentoval s technikou – linořez, slepotisk, tisk na PVC – aby nakonec zůstal u té, která mu vyhovovala nejvíce, u serigrafie. Grafika mu ale i nadále sloužila jako vhodný nástroj ke zkoumání, v zásadě malířských, výtvarných problémů.

Univerzální jazyk geometrie a technika serigrafie se také záhy se začátkem normalizace ukázaly jako šťastná kombinace, která umožnila navázat na kontakty, slibně se rozvíjející díky zahraničním výstavám již od poloviny 60. let. Při nemožnosti vycestovat za hranice stále zbývala možnost poslat poštu fotografie nebo diapozitivu obrazu a instrukce ohledně barevnosti a rozměrů. Z těchto podkladů mohly být v zahraničí vytištěny odpovídající grafiky, k nim pak také autor dodatečně zaslal štítky se signaturou. Setrvání v prestižním kontextu konstruktivního umění pomohlo i zařazení jeho grafik ve skupinových albech, která vyšla v sedmdesátých letech v Editions Gilles Gheerbrant v Montrealu a Kunstcentrum Gorinchem.

V devadesátých letech již nebylo nutné posílat návrhy za hranice poštu, Zdeněk Sýkora byl uznávaným umělcem a mohl v klidu sklízet plody své předchozí práce, přesto ho již přes patnáct let plně zaměstnávala další etapa jeho tvorby – linie. Grafiky-linie vznikaly sice vždy k nějaké příležitosti, autor ale pokaždé volil téma, zpravidla neřešitelné v malbě,

Zdeněk Sýkora, Fáze Nr. 31, 1989, 6-barevná serigrafie, tisk 70 x 70 cm, papír 71 x 71 cm

a využíval tak i nadále specifických vlastností grafiky ke zkoumání principů vlastní malířské práce. V grafikách se tak třeba soustředil na detail, vracel se k fázi již hotového obrazu, zkoušel několik variant téhož nebo vizualizoval obraz ve fázích jeho vzniku.

Zdeněk Sýkora se vždy s razancí, radostí a bez předsudků pustil do všeho, co řečeno jeho slovy slibuje prohloubit nebo zjasnit výraz životního pocitu (z tohoto úhlu pohledu nezáleží příliš na tom, dostalo-li se uznání té či oné části jeho díla). Tento povahový rys, s nímž přistupuje jak k životu, tak ke své práci a který se tak příkladně projevil i ve vztahu malíře ke grafické tvorbě, zasluhuje náš respekt a přináší mu ocenění nejen ve světě, ale konečně i doma.

Pavel Kappel, leden 2009,
kurátor prezentace Zdeňka Sýkory v Clam-Gallasově paláci.